

Oba soudy nižších stolic mají prokázáno, že se stalo o směnce mezi stranami ujednání obsažené v dopisu ze dne 31. ledna 1925, že tudíž byla dána dovolatelem žalované zárukou za správné splnění podmínek závěrečního listu. Směnku dlužno tedy považovati za závdavek podle § 908 obč. zák. Soudy nižších stolic mají dále prokázáno, že dovolatel nesplnil ujednaných podmínek. Tento ovšem namítal, že ku splnění dodávací smlouvy nebyl povinen, poněvadž žalovaná sama nesplnila podmínek závěrečných, nesloživši 50.000 Kč k jeho dispozici a poněvadž dodávací smlouva se příčí dobrým mravům a to proto, že byly umluveny ceny asi o 20% nižší než pravidelné ceny tržní tehdy platné a že se tak stalo za tím účelem, by žalovaná mohla vyplatiti agentům, kteří obchod sjednali, provisi. Soudy nižších stolic mají však prokázáno, že uvedené ujednání, že žalovaná má složit pro dovolatele 50.000 Kč u obč. záložny v K., bylo dodatečně změněno v ten smysl, že peníze mají býti složeny na jméno žalované, což se také stalo. Nelze tedy tvrditi, že tato nesplnila ujednanou smlouvu. Nelze také přisvědčiti dovolateli, že se smlouva příčí dobrým mravům z důvodů jím uplatňovaných. Nabízela-li žalovaná dovolateli nižší ceny se zmíněným odůvodněním, nemusil dovolatel na ceny tyto přistoupiti. Učinil-li však tak, nepřičí se smlouva nijak dobrým mravům proto, že ujednaná kupní cena jest nižší než tržní cena. Dovolatel byl tedy povinen smlouvu splniti. Neučinil-li tak, jak soudy nižších stolic mají za prokázáno, byla žalovaná oprávněna uplatniti práva poskytnutá jí čl. 355 obch. zák. aneb si podržeti závdavek (směnku) podle § 908 obč. zák. Kupiteli nenáleží vedle práv poskytnutých mu čl. 355 obch. zák. ještě také právo podržeti si závdavek (srov. Glaser-Unger 7394). Kdyby se žalovaná byla prostě rozhodla pro podržení závdavku, tu by ovšem nemusila dokázati, že jí nesplněním smlouvy nastala škoda, a bylo by přisvědčiti právnímu názoru nižších soudů, že byla oprávněna směnku uplatňovati bez dalších průkazů a bez dalších podmínek. Žalovaná se však rozhodla, jak také vyplývá z její korespondence, pro nárok na náhradu škody podle čl. 355 obch. zák. a tu ovšem jí náleželo dokazovati, že jí nesplněním smlouvy škoda nejméně ve výši 50.000 Kč také byla způsobena. Žalovaná ovšem tvrdila, že jí nesplněním smlouvy byla způsobena škoda 50.000 Kč převyšující a nabízela také o tom důkazy. Avšak nižší soudy nezjistily rozhodnou tuto okolnost.

Čís. 7170.

Majitel ztracené vkladní knížky nemůže odepříti nálezně proto, že, zpozorovav její zůratu, učinil opatření, by vklad nebyl vyplacen.

(Rozh. ze dne 21. června 1927, Rv I 1997/26.)

Žalobce našel tři vkladní knížky, náležející žalované a znějící úhrnem na 26.000 Kč. Žalovaná dala žalobci odměnou 10 Kč. Žalobu

o zaplacení nálezného zamítl procesní soud první stolice v podstatě proto, že ztracené vkladní knížky byly bezcennou věcí, ježto žalovaná zařídila v ústavě zákaz výplaty vkladu na ony knížky. O d v o l a c í s o u d uznal podle žaloby. D ů v o d y: S právním názorem prvního soudu ohledně ceny vkladních knížek soud odvolací nemůže souhlasiti. Věc posuzovati jest dle okamžiku, kdy knížky byly ztraceny a nalezeny. A tu bylo zjištěno prvním soudem, že knížky, které žalovaná ztratila a které žalobce našel a jako nález na policejním úřadě odevzdal, vinkulovány nebyly. V době ztráty a nálezu také nebylo ohledně knížek zavedeno ani umoření, ani nebylo soudní obstarávky na uložený peněz, ani nebylo žádáno o výplatu pouze určité vykázané osobě, ani výplata peněz nebyla zakázána, tedy byly to knížky, na něž podle § 29 stanov Občanské záložny vklad měl býti vyplacen tomu, kdo vykázal by se knížkami, poněvadž nebylo tu žádného z výmínečných případů v jmenovaném § uvedených. Na knížkách nebyla také záповěď vkladu poznamenána. Co žalovaná po ztrátě knížek dělala a jaké opatření učinila, by ku škodě nepřišla, aby neoprávněná osoba vklady vybrati nemohla, jest naprosto nerozhodným pro posouzení ceny knížek v době jich ztráty a nálezu a pro určení nálezného podle § 391 obč. zák. Poněvadž šlo o vkladní knížky záloženské, na něž podle stanov záložny vklad vyplatiti se měl tomu, kdo knížky předložil, mají knížky o něž tu jde povahu papírů majiteli svědčících, mohl tedy také žalobce žádati o výplatu vkladu na základě podmínek o výplatě uvedených ve vkladních knížkách a měly pro něho vkladní knížky cenu vkladu, knížky tedy představovaly vklady a obecná cena knížek (§ 305 obč. zák.) rovnala se výšce vkladů. Nálezce má tedy nárok na nálezné (§ 391 obč. zák.) podle výšky vkladu.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolání vytýká odvolacímu rozsudku mylné právní posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), poukazujíc k rozhodnutí čís. 2351 sb. n. s., podle něhož je nárok na nálezné při vkladní knížce — mimo ostatní v souzeném případě zjištěné předpoklady — závislým také na dalším, tuto prý neuskutečněném předpokladu, že ústav může vklad vyplatiti. Předpoklad ten není podle dovolatelčina názoru uskutečněn, prý proto, že žalovaná, zpozorovavši ztrátu vkladních knížek, učinila ještě před započítím úřadování u peněžního ústavu opatření, by vklady za žádných okolností nebyly vypláceny, takže žalobce neměl dokonce ani možnosti výplaty. Než dovolání vykládá si ono rozhodnutí mylně. Rozhodnutí to mínilo předpokladem, »že ústav vklad může vyplatiti«, zřejmě — jakž plyne ze souvislosti celého jeho odůvodnění — předpoklad, že ústav má dostatečné hotovosti a je schopen, by vklad mohl vyplatiti, neboť bez tohoto předpokladu by ovšem nebylo lze říci, že vkladní knížka měla pro nálezce cenu vkladu. Ale ono rozhodnutí neřešilo otázku, o niž tu jde, zda totiž majitel knížky může důvodně odepřítí nárok na nálezné, protože, zpozorovav ztrátu vkladní knížky, učinil opatření, by vklad nebyl

vyplacen. Na otázku tu odpověděl odvolací soud právem záporně. Nárok na náleznou vzniká nalezením ztracené věci. Jsou proto pro jeho posouzení rozhodujícími právní a skutkové poměry v době nálezů. Jeho zánik se řídí — mimo případy §§ 391 a 393 obč. zák., o něž tu nejde — všeobecnými předpisy o zrušení práv a závazků podle §§ 1411 až 1449 obč. zák. Předpisu, že by majitel ztracené věci mohl přivoditi zánik nároku na náleznou opatřením, kterým by překazil možnost zpeněžení ztracené (nalezené) věci, není. Nejde proto při řešení otázky, zda tu je nárok na náleznou, o to, zda a jak lze ztracenou věc později zpeněžit, nýbrž jde jen o to, jakou cenu měla v okamžiku nálezů a zda bylo tehdy — alespoň právně — možno ji zpeněžit. Nijak na tom nezáleží, že nebylo fyzické možnosti zpeněžení, na příklad proto, že se nález vkladní knížky stal mimo pokladniční hodiny ústavu. Takovou fyzickou nemožností se nemění nic na právní povaze vkladní knížky, již lze i mimo pokladniční hodiny — nehledíc ostatně k možné snad mimořádné ochotě povolání činitelů ústavu, vyplatiti vklad kdykoliv — zpeněžit vklad i jiným způsobem, než jeho vybráním, na příklad prodejem, postupem, zástavou a pod. Nemělo proto dovolatelčino opatření pro žalobcův nárok právního významu. Že by jeho nárok nebyl po právu, protože nález byl bezcenný i bez dovolatelčiny opatření a již před nimi, dovolatelka sama ani netvrdí. Co do výše není žalobní nárok popřen.

Čís. 7171.

Nedostatek aktivního oprávnění vypovídatele dlužno uplatniti již v námitkách proti výpovědi z nájmu.

(Rozh. ze dne 21. června 1927, Rv II 403/27.)

Soudní výpověď, danou okresní nemocenskou pokladnou žalované nájemnici, ponechal procesní soud první stolice v platnosti, odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nesprávné právní posouzení věci vidí dovolatelka v úsudku soudu odvolacího, že okresní nemocenská pojišťovna byla oprávněna ve vlastním jméně dáti žalované výpověď z bytu. Podle vývodů dovolatelky není tento úsudek soudu odvolacího správným proto, že žalobkyně (okresní nemocenská pojišťovna) teprve po provedení likvidace a po prohlášení bývalé okresní nemocenské pokladny za zrušenou (§ 273 zákona ze dne 9. října 1924, čís. 221 sb. z. a n.) stane se nástupkyní zrušené okresní nemocenské pokladny a teprve potom bude oprávněna s bytem, o který zde jde, ve vlastním jméně nakládati. Až do té doby není však podle názoru dovolatelky žalobkyně oprávněna, by nakládala s majetkem, zvláště s domem čís. 8 v B., jako se svým vlastním, třebaže jí správa tohoto majetku přísluší a ona likvidaci bývalé okresní nemocenské pokladny